

Vedlegg 2

Samtale guider for ansatte

Nettressurser:

Podcast om myter knyttet til flerspråklighet:

<https://podcasts.apple.com/gb/podcast/fem-myter-om-flerspr%C3%A5klighet-i-barnehagen/id1592127591?i=1000605733914>

Unicef om Babytalk:

<https://www.unicef.org/parenting/child-development/baby-talk-class>

Unicef om serve and return:

<https://www.unicef.org/parenting/child-development/building-babies-brains-through-play-class>

Ted talk om serve and return:

<https://www.youtube.com/watch?v=aISXCw0Pi94>

Oslo

Språkutvikling fra svangerskap til nyfødt -en samtaleguide for ansatte

Ha et bevisst forholdet til maktbalansen i relasjonen mellom foresatte og deg som fagperson. Foresatte må få dele sine tanker og erfaringer. Vær nysgjerrig, lyttende og åpen.

Bruk alltid skjønn i møte med familiene, én løsning/tilnærming er ikke nødvendigvis riktig for alle.

Utarbeidet av prosjekt Godt Språk, bedre forutsetninger
i Bydel Stovner, i samarbeid med PPT 2024

Se også :

- Samtaleguide 0-12 måneder
- Samtaleguide 1-3 år
- Foreldre brosjyrer om språk og samspill

Har dere tenkt over hvilke språk dere vil snakke med babyen? Hvordan vil babyen få erfaring med de ulike språkene hen vokser opp med?

Om flerspråklighet og hjertespråk

I verden er det veldig vanlig å vokse opp med flere språk i familien og i samfunnet. Vårt beste råd er å snakke hjertespråket ditt med babyen. Har dere som foresatte forskjellige hjertespråk går det fint om en foresatt snakker sitt hjertespråk, og en annen foresatt snakker sitt hjertespråk med babyen.

Det er helt greit å ha flere språk i hjemmet. Hvis dere som foresatte bruker det språket (morsmål/hjertespråk) dere er tryggest på vil det gi barnet et godt utgangspunkt for all senere språkutvikling, inkludert norsk.

Hjertespråk:

Det de fleste bruker når de snakker om følelsene sine og når de drømmer. Det språket du er mest komfortabel med.

Snakk med babyen

Det viktige er at du snakker mye med babyen din. Det er fint å starte allerede nå, når den ligger i magen. Babyer er på en måte programmert til å lære språk. Og de kan kjenne igjen foreldrenes stemme allerede i magen. Først oppleves stemmene som kjærtegn, senere blir ordene til setninger som gir mening.

Når babyen blir født ser den ikke så godt. Det er mørkt i livmoren, og synet kan ikke trenes i mørket. Den nyfødtes øyne kan ikke fokusere særlig godt, og ser ikke så stor forskjell på farger. Babyen ser en litt tåkete utgave av verden. Derfor er det viktig å være tett på når du snakker med babyen din. Bøy deg frem mot babyen på stellebordet, i vogna, mens du bærer etc. Sett ord på det du tolker at babyen uttrykker og det babyen gjør, og det du selv gjør.

Hvorfor er det viktig å snakke med babyen?

Forskning viser at når babyer blir snakket med allerede fra de ligger i magen, har det en positiv effekt på utviklingen av et godt språk. Et godt utviklet språk er blant annet viktig for å gjøre seg forstått, forstå, få venner, klare seg på skolen og unngå frustrasjon.

Barn lærer språk ved å høre språk, så snakk og syng mye til babyen. Babyen liker at du snakker med rolig og lys stemme. Se på babyen og prøv å forstå hva den vil fortelle deg med sine lyder og bevegelser. Babyen kommuniserer med deg helt fra den er nyfødt, selv om den ikke har ord enda. Babyen lærer språk, selv om den ikke kan snakke tilbake på en stund. De spreller, lager lyder, stikker ut tunga etc. Vær bevisst hvordan din skjermbruk kan forstyrre for samspillet og kommunikasjonen med babyen.

Barnets gråt er kommunikasjon. De forteller oss ulike ting med ulike type gråt. Sett ord på det barnet forteller deg med signalene sine «Er du så trøtt?» «se, så våken du er», «ja, det var leit å få på den lua», «nå høres det ut som du er sulten».

Det er viktig å bruke tid til å prate med babyen, fordi da vet de at de blir sett, hørt og forstått. Det kan gi mer selvtillit og større trygghet. De forstår kanskje ikke alle ordene, men de kan forstå mye ut fra ansiktsuttrykkene dine, tonefall og hva som skjer rundt dem. Babyen bør ikke utsettes for skjerm, skjermen kan aldri erstatte samspillet med et annet menneske.

Husk dette:

1. Snakk og syng for babyen, allerede i magen.
2. Bruk morsmål/hjertespråk, det er verdifullt for barnets utvikling av språk og identitet.
3. Snakk mye med babyen din, selv når den er nyfødt. Det stimulerer språkutviklingen.
4. Prøv å forstå babyen din. Hva er det hen prøver å fortelle meg?
5. Bruk lys stemme, babytalk/barnerettet tale.

Podcast om myter knyttet til flerspråkighet:

<https://podcasts.apple.com/gb/podcast/fem-myter-om-flerspr%C3%A5klighet-i-barnehagen/id1592127591?i=1000605733914>

Om Babytalk:

<https://www.unicef.org/parenting/child-development/baby-talk-class>

Om serve and return:

<https://www.unicef.org/parenting/child-development/building-babies-brains-through-play-class>

Bruk av skjerm (mobil, nettbrett, TV) hvor barn kan se video og spill er ikke anbefalt for barn under to år. Når man snakker om språkinnlæring og utvikling av verbalspråk er det samtaler og interaksjon mellom barn og forelder som er det viktigste. Skjermen kan ikke erstatte samspill mellom mennesker. Foreldres egen skjermbruk kan også forstyrre samspillet med barnet.

Husk serve and return!

Innholdet i brosjyren bygger på forelesninger fra PPT barnehage og andre fagpersoner på fagdager i regi av Prosjekt Godt språk, bedre forutsetninger i bydel Stovner i 2023/2024.
Produsert 20204

Se også :

- Samtaleguide Svangerskap
- Samtaleguide 1-3 år
- Foreldre brosjyrer om språk og samspill

Oslo

Språkutvikling fra 0-12 måneder

Hvordan snakke med foreldre om tidlig språkutvikling hos nyfødt og baby -en samtaleguide.

Sosial fra første stund:

Babyen er sosial fra første stund og kan kjenne igjen stemmene til sine foreldre fra de er nyfødt. Babyen liker at du snakker med lys stemme. Babyen er avhengig av at omsorgspersonene er lydhør for deres uttrykk og klarer å oppfatte og tolke deres signaler for å få god språkstimuli. I denne brosjyren finner dere informasjon om babyens språkutvikling som kan brukes i samtale med foreldre. Husk å stille åpne spørsmål, lytte og være interessert i det foresatte forteller.

Serve and return:

Serve and return handler om interaksjon mellom forelder og baby. Ved å være nær babyen og se etter tegn kan man skape en form for dialog som går frem og tilbake. Babyen gir et tegn, den voksne svarer ved å herme, og kanskje legge til noe nytt, så må man vente. Babyen trenger god tid til å prosessere og gi svar.

I korte trekk skal man: lytte, svare, legge til og vente på tur.

Om flerspråklighet

- Det som fremmer kognitiv utvikling og begrepsutvikling hos barn er språkstimuli fra voksne som snakker det språket de selv behersker best - hjertespråk/morsmål.
- Stimulering av morsmålet støtter opp om barns norskutvikling ved å bygge fundament for videre språklæring.
- Flerspråklige barn følger samme milepæler som enspråklige barn.
- Det er viktig å se på barnets samlede ordforråd.
- Det er ikke funnet sammenheng mellom sen språkutvikling og flerspråklighet.
- Flerspråklige barn skal ha vansker på alle sine språk dersom det er snakk om språkforstyrrelse.

Bruk skjønn i møte med familiene, vær nysgjerrig, én løsning/tilnærming passer ikke nødvendigvis alle.

0 - 6 måneder

- Babyen kjenner igjen stemmen til foreldre fra de er nyfødt
- Barnet kommuniserer fra første stund, med imitasjon, signaler og gråt. Dette er babyens "språk".
- Ordforståelsen begynner allerede fra 3 måneder
- Kan delta i turtaking helt ned i 1 måneders alder
- I denne perioden er babyen lyttende og utprøvende. Utviklingen til babyen er avhengig av at omsorgspersonene oppfatter og tolker deres signaler
- Begynner å lage lyder
- Hermer etter sine omgivelser

6 - 12 måneder

- Bruker kroppsspråk for uttrykke seg
- Babler og begynner å si sine første ord
- De barna som får mye respons når de babler når tidligere nye milepæler i sin språkutvikling

Hva bør man være oppmerksom på?

Hvis barnet ved 12 måneder ikke:

- bruker gester (for eksempel peke, vinke, nikke) for vise hva de mener
- babler, barnet pludrer med lyder som ligner ord fra ca. 6 måneder
- sier enkle ord som mamma/pappa osv.
- kan ha et felles fokus om noe
- kan reagere på sitt eget navn

Sosioøkonomiske forhold

Forskning viser at sammensatte sosioøkonomiske forhold, som f.eks. å leve i vedvarende fattigdom, i stor grad påvirker ulikheter i barns språkutvikling.

Om barn i flerspråklige familier:
<https://morsmal.no/informasjonsheftet-barn-i-flerspraklige-familier/>

Ted talk om serve and return:
<https://www.bing.com/videos/search?view=detail&q=Tedtalk+serve+and+return&mid=DCB89014ED73D919D70DCBC89014ED73D919D70&FORM=VIRE>

Bokstart, hvordan lese for små barn:
<https://bokstart.no/om-bokstart/bokstart-film/>

Språkutvikling fra 1-3 år

Hvordan snakke med foreldre om
språkutvikling og samspill
-en samtaleguide.

Bruk av skjerm, TV, Youtube, Tik Tok og andre tjenester hvor barn kan se video og spill er ikke anbefalt for barn under to år. Når man snakker om språkinnlæring og utvikling av verbalspråk er det samtaler og interaksjon mellom barn og forelder som er det viktigste. Skjermen kan ikke erstatte samspill mellom mennesker. Foreldres egen skjermbruk kan også forstyrre samspillet med barnet. Husk serve and return!

Innholdet i brosjyren bygger på forelesninger fra PPT barnehage og andre fagpersoner på fagdager i regi av Prosjekt Godt språk, bedre forutsetninger i Bydel Stovner i 2023/2024.
Produsert 2024

Se også :

- Samtaleguide Svangerskap
- Samtaleguide 0-12 måneder
- Foreldrebrosjyrer om språk og samspill

I samtale med familier:

I vårt møte med familier er det viktig å være bevisst maktforholdet mellom oss som ansatte og foresatte.

Som fagpersoner har vi mye definisjonsmakt om hva som er god barneoppdragelse, og hva som i vårt samfunn er viktig at barn burde kunne og når de burde kunne det. Det er ikke slik at dette er feil, men hvordan vi snakker om dette påvirker vårt forhold til familiene.

Oppdragelse er kulturelt betinget og familier gjør ting ulikt. Det er ikke sikkert at de familiene vi møter vet hva vi er opptatt av, eller er enig med oss i hva som er viktig og riktig. Dette kan vi finne ut av ved å stille åpne spørsmål, lytte og være interessert. Det er viktig at alle foresatte får dele sine erfaringer og tanker, bruke egne ressurser og opplever at de er viktige for barnets utvikling og i barnets liv.

Mulighetens vindu:

Fra barna er født til de fyller tre år er hjernen spesielt mottakelig for stimuli. Denne perioden kan vi kalle for mulighetens vindu. Språkstimulering i denne perioden har stor innvirkning og legger grunnlaget for barnets videre språkutvikling. Man bør derfor være bevisst på å skape gode samspill, lese bøker og kommunisere masse med barnet fra de er nyfødt.

Husk:

- Serve and return
- Betydning av morsmål/hjertespråk
- Myteknusing om flerspråkligutvikling
- Flerspråklige barn følger samme utviklingstrinn som enspråklige barn.
- Sosioøkonomiske forhold har stor påvirkning på barns mulighet til å utvikle gode språkferdigheter
- Bruk bøker tidlig
- Bruk skjønn i møte med familiene, én løsning/tilnærming passer ikke nødvendigvis alle

Utviklingstrinn i språkutviklingen:

Fra 12 til 18 måneder

- Barn sier sine første ord rundt ett år.
- De første orden er gjerne sosiale ord og ord på nære ting rundt dem, som: Mamma/pappa, hei/hade, Nei/ja, takk
- Etter hvert begynner de bruke lyder som ligner ord de kjenner, men ikke klarer å si enda.
- Barnet kan gjøre seg forstått ved at foreldrene tolker og setter ord på hva barnet sier igjennom deres gester og den konteksten de er i.
- Denne tolkningen hjelper til å videreutvikle språket til ettåringen

18 måneder til 2 år:

- I denne perioden øker ordproduksjonen veldig, det omtales som en språkeksplisjon.
- Barnet begynner å sette sammen to ord, som f.eks. «hei mamma, smokk borte».
- Barnet kan gjøre seg forstått uavhengig av den konteksten man er i.
- Barnet begynner også å forstå andre bedre, og ser intensjonen til dem de er i dialog med.

2 til 3 år:

- I denne perioden vokser ordforrådet og barnet gjør seg mer forstått, også for andre utenfor nærmeste familie.
- Barnet setter sammen ord til enda lengre ytringer.
- Barnet begynner å få en forståelse av grammatiske bøyninger og begynner å bruke beskrivende ord.
- Barnet blir stadig flinkere til å forstå intensjonene til sine samtalepartnere.

Når er det grunn til bekymring?

- Hvis barnet ikke er interessert i å være i samspill med andre og samtidig gir lite respons når hen blir snakket til.
- Hvis barnet ikke bruker noen kommunikative ord (bør komme gradvis fra ca. 12 mndr), eller ikke er interessert i eller tar initiativ til å ha interaksjon med andre.
- Hvis barnet har regresjon i talespråk.